

## บรรณานุกรม

### ๑. ภาษาบาลี และภาษาไทย :

#### ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๐๖.

\_\_\_\_\_. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์. **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, ๒๕๓๔.

#### ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

\_\_\_\_\_. **ปกรณ์วิเสสภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญาน, ๒๕๓๙-๒๕๔๓.

\_\_\_\_\_. **อรรถกถาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญาน, ๒๕๓๓-๒๕๓๔.

### (๑) หนังสือ :

จำลอง ดิษยวณิช, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ. **วิปัสสนากรรมฐานและเชาว์อารมณ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. เชียงใหม่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์, ๒๕๔๙.

ธนิต อยู่โพธิ์. **วิปัสสนาภาวนาว่าด้วยวิธีทดสอบรู้ผลด้วยตนเอง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

\_\_\_\_\_. **วิปัสสนานิยาม**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

พระอนุรุธาจารย์. **อภิธัมมัตถสังคหะและปรมัตถทีปนี**. แปลโดย พระคันธสาราภิงค์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ประยูรสาส์นไทยจำกัด, ๒๕๕๒.

พระอุปัชฌาย์. **วิมุตติมรรค**. แปลโดย พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). และคณะ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระพุทฺธโฆษิตเถระ. **คัมภีร์วิสุทธิมรรค**. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ) แปลและเรียบเรียง. พิมพ์ครั้งที่ ๖. Taipei : The Corporate Body of the Buddha Education Foundation, ๒๕๕๐.

พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาตอ). **หลักการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน**. แปลโดย จำรูญ ธรรมดา. กรุงเทพมหานคร : กองทุนธรรมจักร, ๒๕๔๐.

พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาตอ). **มหาสติปัฏฐานสูตร**. ตรวจชำระโดย พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม, ป.ธ.๙, MA.,Ph.D.). แปลและเรียบเรียงโดย พระคันธสาราภิวังศ์. พิมพ์ครั้งที่ ๒, นครปฐม : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยรายวันการพิมพ์, ๒๕๔๙.

\_\_\_\_\_ . **วิปัสสนานัย ๑**. ตรวจชำระโดย พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม, ป.ธ. ๙, MA.,Ph.D.). แปลและเรียบเรียงโดย พระคันธสาราภิวังศ์. นครปฐม : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีเอไอ เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๕๐.

\_\_\_\_\_ . **วิปัสสนานัย ๒**. ตรวจชำระโดย พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม, ป.ธ. ๙, MA.,Ph.D.). แปลและเรียบเรียงโดย พระคันธสาราภิวังศ์. นครปฐม : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีเอไอ เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๕๑.

\_\_\_\_\_ . **ธรรมจักรกัปวัตตนสูตร**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์, ๒๕๕๔.

\_\_\_\_\_ . **นิพพานกถา**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์, ๒๕๕๔.

พระอาจารย์ ดร. ภัททันตะอาสภมหาเถระ ธัมมาจริยะอัครมหาภิกขุมีภูมิกฐานาจริยะ. **๑๐๐ ปีอัครมหาภิกขุมีภูมิกฐานาจริยะ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๔.

\_\_\_\_\_ . **วิปัสสนารุระ**. กรุงเทพมหานคร : C100 Design Co., Ltd., ๒๕๓๖.

\_\_\_\_\_ . **วิปัสสนาที่ปณีฎีกา**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

\_\_\_\_\_ . **พระธรรมเทศนา ปฏิจจสมุปบาทสังเขปกถา**. เชียงใหม่: ๒๕๔๑.

\_\_\_\_\_ . **หลักการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กลุ่มผู้สนใจศึกษาศาสนาพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน, กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๑.

\_\_\_\_\_ . **สภาวะองค์รวมแนวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙.

\_\_\_\_\_ . **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส อาร์ พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘.

พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิริเถร ป.ธ.๙). **หลักปฏิบัติสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๖.

\_\_\_\_\_ . **คู่มือสอบอารมณ์กรรมฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

\_\_\_\_\_ . **วิปัสสนากรรมฐาน ภาค ๒**. กรุงเทพมหานคร : บจก.อัมรินทร์ พริ้นติ้ง กรัฟ, ๒๕๓๒.

\_\_\_\_\_ . **โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทธิเถร ป.ธ.๙ ). **คำถาม-ตอบเรื่องวิปัสสนากรรมฐาน.**

กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๖.

พระญาณโพนิกมหาเถระ. **หัวใจกรรมฐาน.** พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : บจก. เคล็ดไทย, ๒๕๔๑.

พระเมธีกิตติโยดม (พิน กิตติปาโล) และธนิต อยู่โพธิ์ (แปล). **วิสุทธิมรรค เล่ม ๓.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญาน, ๒๕๔๑.

พระศรีวรญาณ, วิ. (บุญชิต ญาณส่วโร). **มารู้จักวิปัสสนากรรมฐาน แบบพองหนอ-ยุบหนอ.** กรุงเทพมหานคร : บจก. สหธรรมิก, ๒๕๔๑.

พระมหาไสว ญาณวีโร. **คู่มือวิปัสสนาจารย์.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๘.

พระอธิการสมศักดิ์ โสรโท. **คู่มือการพัฒนาจิตตามแนวสติปัฏฐาน ๔ สำหรับผู้ปฏิบัติใหม่.** กรุงเทพมหานคร : บจก. ศรีอนันต์การพิมพ์, ๒๕๔๖.

## (๒) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์

จุฑามาศ วารีแสงทิพย์. การฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายด้วยธรรมปฏิบัติ.

**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

\_\_\_\_\_. “การศึกษาพัฒนาการของวิปัสสนากรรมฐานในประเทศไทย”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ธนาคม บรรเทากุล. “การศึกษาเรื่องวิธีการสอนวิปัสสนากัมมัฏฐานของพระอาจารย์ภักทันตะ อสภมหาเถระ อัครมหากรรมฐานาจารย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

มาลี อาณากุล. “การศึกษาเปรียบเทียบกรรมฐานในคัมภีร์พระอภิธรรมมัตถสังคหะกับคัมภีร์วิสุทธิมรรค และวิธีปฏิบัติกรรมฐานของสำนักวิปัสสนาอันเนื่องกับวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๙.

พระสมภาร ทวีรัตน์. “การนำหลักวิปัสสนากรรมฐานมาใช้ในการลดภาวะความแปรปรวนทางอารมณ์ในสตรีวัยทอง”. **วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓.

พระมหาไสว คายสูงเนิน. “ผลการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานที่มีต่อการควบคุมอารมณ์”. **วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗.

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. “การใช้การสร้างตัวชี้วัดเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงโดยเปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พรรณราย รัตน์ไพฑูรย์. “การศึกษาวิธีปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ศึกษาแนวการสอนของพระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิริ)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

พิชญ์รัตน์ บุญช่วย. “การศึกษากระบวนการสร้างภาวนา ๔ โดยใช้หลักไตรสิกขา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

อนุชา สมจิตร. “การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลจากการปฏิบัติกรรมฐานด้วยการเจริญสติปัฏฐานสี่ซึ่งฝึกสอนโดยคุณแม่ ดร.สิริ กรินชัย”. **วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๙.

อนิวัชร์ เพชรนรรัตน์, “การศึกษาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

### (๓) งานวิจัย/บทความ

จำลอง ดิษยวณิช และพริ้มเพรา ดิษยวณิช. “ภาวะสุขภาพจิตกับการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน”. **รายงานการวิจัย**. ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒.

อำไพ สุจริตกุล และคณะ. “การฝึกสติพัฒนาจิตเพื่อเจริญปัญญาตามแนวสติปัฏฐาน ๔”. **รายงานการวิจัย**. โครงการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน : มุลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา ศูนย์ปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๕๔.

พระศรีวรญาณ (บุญชิต ญาณสวโร). “หลักการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานในพระไตรปิฎก”. **บทความ**. เก็บเพชรจากคัมภีร์พระไตรปิฎก : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

## ๒. ภาษาอังกฤษ

### [I] Books

Mahasi Sayadaw. **The Great Discourse on the Turning of the Wheel of Dhamma (Dhammacakkappavattana Sutta)**. Bangkok : Buddhadhamma Foundation, 1996.

Nyanaponika Thera. **The Heart of Buddhist Meditation**. York Beach : Samuel Weiser, 1988.

Pandita U Sayadaw. **On the path of freedom**. Buddhist Wisdom Center Penang : Unique Printing System, 1995.

# ภาคผนวก